

Samandağ' da El dokuması geleneği; SAF İPEKÇİLİK

İpek, tezgâhta milim milim dokunuyor...

50 yıldır Samandağ'ında el tezgâhında ipek dokuyan 70 yaşındaki Mehmet Arat bize usta ellerde dokunan ipeğin hikâyesini anlatıyor:

İpek, yabani ve ehlileştirilmiş olan iki tür ipekböceğinden elde edilir. Ehlileştirilmiş olan ipekböceği sadece dut yaprağı yerken, yabani ipekböceği meşe, kauçuk gibi ağaç yapraklarını da yer. Yabani ipek böceğinin ehlileştirilmiş ipekböceğinden daha büyük olmasına karşın kozası ince olduğu için daha az ipek verir. Kozası da krem rengindedir. İpek tırtılları 10 günde yumurtadan çıkar

ve 25 gün boyunca sadece dut yaprakları yiyerek

beslenir, gelişir. 25 gün sonra tırtıl kozasını örmeye başlar. Kendisini kozasına hapseden tırtıl, bir haftada kozanın örüşünü bitirir ve içinde kalır. Kozanın içindeki ipekböceği, güneşe ya da sıcak su buharına bırakılarak kozayı delmesi önleniyor, çünkü delik kozanın değeri düşüyor. Daha sonra, 80-90 derece sıcaklıktaki su kazanlarına atılan kozaların iplikleri yumuşatıldıktan sonra, bir süpürge ile ustaca kozaların üzerine vurularak, kozaların uç vermesine çalışılır. Uç veren kozaların 30 kadarı birlikte bir uça toplanıp, bir çıkırık ile çekilir. Çıkırık döndükçe, kozanın üzerindeki ipek ipliği yavaş yavaş çözülür. Bu şekilde ham ipek ipliğini çıkaran alete çıkırık denmektedir. Yüzyıllardır kozadan ipek, bu yöntemle çıkarılır.

İnsanlık büyük bir gelişim gösterdi, teknoloji ilerledi, uçak yapılabiliyor, uzaya çıkılıyor. Ancak ufacık bir böceğin yaptığı şu ipek yapılamıyor.

Saf ipeğin özellikleri

İpeğin doğal rengi, fildişine, kreme yakın bir renktir. El işi büyük bir zanaat ister. Dolayısıyla hızla üretilmez. Büyük emek ve zaman alan iş, ipek ipliklerinin tezgâha ipek iplikleri dizmekte harcanıyor. 5-6 günde dizilen 6 bin sıra iplikte hazır hale gelen tezgâhta günde ancak 3-4 metre ipek dokunabiliyor. Tüm maharet tezgâhta mekik, çözgü ve sarmalın usta ellerde ipek telleri arasında gidip gelmesinde. Fabrikasyon üretimi öne çıkarır ama el işçiliğinin maharetini veremez. Biz ipeği aynı ipek böceği gibi milim milim dokuyoruz, onun gibi doğal yapıyoruz. Ne kimyasal ne de elyaf, hiçbir yabancı madde yok. Sadece saf ipek.

Saf el dokuması ipek nasıl anlaşılır?

Dokunarak anlaşılabilir; El dokuması ipek kumaşa, ipliğin doğal oluşundan kaynaklanan hafif düğümler ve düzensizlikler olabilir. Bunlar özelliğidir ve hata olarak değerlendirilmemelidir. Makinelerde dokunan suni ipeğin yüzeyi pürüzsüz görünür.

İkinci yöntem parlaklık testidir; Ham ipek, el tezgâhında dokunduktan sonra defne sabunuyla kaynatılıp serisinden (kozanın özel yapışkan maddesi) arındırılır. Bu işlemten sonra ipek kumaş yumuşar ve kendine özgü doğal bir parlaklığı olur.

Üçüncü yöntem de yakmaktır; İpek ipliği yakılacak olursa, protein içerdiği için saç yanığı gibi kokar. Alevi üflerseniz yanmaya devam etmez ve yumuşak bir kül bırakır. Suni ipek (polyester

vb. içeren) yakıldığı zaman siyah bir duman çıkarır ve alev üfledikten sonra yanmaya devam eder, kül bırakmaz ve ipliğin ucu toplu iğne başı gibi sertleşir.

Her şeyin yapay ve saflığından kopmuş olduğu günümüzde gerçek ipek üretimi ve dokumacılığı, rekabete ve kalitesizliğe karşı savaş veriyor. Gittikçe azalan bir geleneğin temsilcisi olan Samandağ insanı üretimde kaliteyi geleceğe taşıyor.

Temin Edilebilecek İpek Ürünler

İpek ürünlerin çeşitliliği saymakla bitmez. Ancak Samandağ' da en çok satılan ve talep gören ürünleri şöyle sıralayabiliriz;

✚ Gömlek ve kravatlar

✚ Fular ve şallar,

✚ İpek kumaşlar,

✚ Peştamal,

✚ Yastık Kılıfı, Yorgan ve yatak örtüleri,

✚ İpek Kozasından yapılan çeşitli çiçekler ve süs eşyaları

